

Magyar Helsinki Bizottság

Jelentés a Magyar Helsinki Bizottság 2016. május 10-i látogatásáról a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Körmendi Ideiglenes Befogadó Állomásán

A Magyar Helsinki Bizottság (továbbiakban: Bizottság) és a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (továbbiakban: Hivatal) között fennálló együttműködési megállapodás alapján 2016. május 10-én a Bizottság felkereste a Hivatal Körmendi Ideiglenes Befogadó Állomását. A látogatáson a Bizottság részéről Bakonyi Anikó, dr. Fazekas Tamás, dr. Győző Gábor, Sávai Rita és dr. Somogyvári Zoltán vettek részt.

A látogatás célja az új ideiglenes befogadó állomás emberi jogi szempontú megfigyelése volt. Az együttműködési megállapodás értelmében a Bizottság megfigyelői felmérték az elhelyezésre szolgáló sátrak fizikai állapotát, továbbá számos menedékkérővel folytatott személyes beszélgetés keretében információkat gyűjtöttek a bánásmódról, az elhelyezési körülményekről, a kérelmezők jogainak biztosításáról, az egészségügyi ellátásról, illetve a befogadó állomás lakói és a létesítmény dolgozói közötti kapcsolatáról. A Bizottság megfigyelői az ideiglenes befogadó állomás telephelyezető-helyettesével is konzultáltak, aki együttműködésével segítette a Bizottság megfigyelőinek munkáját, amit ezúton is köszönünk.

I. Általános megállapítások

A 2016. május 2-án megnyílt 300 férőhelyes ideiglenes befogadó állomás, amely a Rendészeti Szakközépiskola területén található, a látogatás napján 202 menedékkérőnek biztosított szállást. A befogadó állomás megnyitása óta folyamatosan érkeztek a kérelmezők Bicskéről s Városszabadiból. A Hivatal csak egyedülálló férfiakat helyez el Körmenden, mivel sérülékeny kérelmezők elhelyezésére a sátrak és a tábori infrastruktúra nem alkalmasak. A Körmenden elhelyezett kérelmezők többsége Afganisztánból és Pakisztánból származik. A telephelyezető-helyettes tájékoztatása szerint a látogatás napjáig 14 fő távozott ismeretlen helyre.

A menekültügyi ügyintézők a győri ügyosztályról járnak le Körmendre, míg a szociális munkások a BÁH nyírbátori menekültügyi őrzött befogadó központjából érkeztek. A BÁH által nyújtott szolgáltatásokat több szervezet egészíti ki:

- Magyar Vöröskereszt - meleg tea és ruhaadományok,
- Magyar Afrika Társaság - házi orvos heti 3 alkalommal,
- Baptista Szeretetszolgálat - mentőautó,
- Ökumenikus Szeretetszolgálat - szabadidős programok,
- Renovabis - Katolikus Ifjúsági Szervezet – internetkapcsolat biztosítása.

Az étkezést a zalaegerszegi büntetés-végrehajtási intézet szállítja. A tábor őrzését a rendőrség biztosítja, ugyanakkor a látogatás napján a TEK egységei is szolgálatban voltak.

A tábor megnyitása óta a Hivatal tájékoztatása szerint rendkívüli eseményre nem került sor. Ugyanakkor hatalmas gondot jelent, hogy számos kérelmezőnél diagnosztizáltak rüh kiütéseket, aminek kezelése és a fertőzés terjedésének megállítása jelentős kihívás elé állítja az egészségügyi személyzetet, ugyanis nemcsak a kiütéseket kell kezelni, hanem az összes takarót le kellett cserélni és a fertőzött kérelmezők ruháit is fertőtleníteni kellett.

II. Fizikai körülmények

A kérelmezőket tízfős katonai sátrokban helyezik el, amelyek nem fűthetőek. A látogatás napján délelőtt meleg és sötét volt a sátrokban, miközben a kérelmezők jelentős része a hideg éjszakákra és a pokrócok hiányára panaszkodott. A sátrak beáznak az esőtől, a nedvesség és a víz több sátorban is érzékelhető volt.

A BÁH tájékoztatása szerint a sátrokban lévő világítás csak sötétedés után működik, ugyanis a táborban szűkös az elektromos hálózat kapacitása, így takarékoskodni kell. A Bizottság megfigyelői több konnektort is kipróbáltak egy kérelmezővel, aki vizet szeretett volna melegíteni és ezek egyike sem működött. A működő konnektor előtt pedig sorban álltak a kérelmezők, mivel nem volt elegendő hosszabbító.

- Javasoljuk, hogy a Hivatal gondoskodjon a befogadó állomás elektromos hálózatának bővítéséről. Javasoljuk továbbá, hogy sátranként legyen elérhető legalább egy elosztó, ami leológatható, hogy eső esetén se legyen veszélyes.

A sátrokban az ágyakon kívül nem volt semmilyen bútor, ahol a kérelmezők a személyes tárgyaikat tárolhatnák. Mivel a sáturnak nincs alja, csak egy vékony műanyag fólia van letéve, így eső esetén minden nedves lesz. Akinek értékei vannak, az azokat sem tudja sehova eltenni.

- Javasoljuk, hogy a Hivatal szerezzen be szekrényeket vagy más tárolásra alkalmas bútorokat, valamint biztosítson zárható kis szekrényeket az értékek tárolására.

III. Kapcsolat a szociális munkásokkal és az őrökkel

5 szociális munkás és 6 szociális asszisztens dolgozik 12 órás műszakban a befogadó állomáson. A látogatás során a Bizottság megfigyelői azt tapasztalták, hogy a szociális munkások jó kapcsolatban vannak a menedékkérőkkel, sokukat névről ismerték.

Az őrszemélyzet tekintetében azonban sok panasz hangzott el. A rendőrség számos alkalommal akadályozta a menedékkérőket a tábor elhagyásában, illetve a városban a szabad mozgásban. Többen számoltak be arról, hogy rendőrök visszaküldték a menedékkérőket a táborba, sőt olyan menedékkérő is volt, aki nem tudott elmenni a menekültügyi meghallgatására, mert a rendőrök leszállították őt a vonatról. A Hivatal munkatársai is tisztában voltak ezzel a problémával és azt vélték, hogy mindezt az információ hiánya okozza. Ígérték, hogy tájékoztatják a rendőrség Körmenten szolgálatot teljesítő állományát a menedékkérők jogairól.

- Kérjük, jelezze a Hivatal, hogy sikerült-e ezen a helyzeten tájékoztatás útján vagy más módon változtatni.

IV. Információhoz való hozzáférés

A táborban egyelőre még nem elérhetőek a praktikus, mindenkit érintő információk, mint pl. a buszmenetrend, a ruhaosztás időpontja, vagy a menekültügyi eljárásra vonatkozó információk.

- Javasoljuk, hogy ezeket az információkat több nyelven függesszék ki egy központi helyen.

V. A jogi segítség elérhetősége

A megfigyelőkhöz intézett kérdések alapján megállapítható, hogy sokan nincsenek tisztában a menekültügyi eljárással és nem értik az eljárás menetét. Így nagy szükség mutatkozik a jelenleg kizárólag a Bizottság által nyújtott ingyenes jogi segítségre. A Bizottság megbízott jogi tanácsadója, dr. Nagy Viktor 2016. május 20-a óta heti egy alkalommal látogatja az ideiglenes befogadó állomást.

VI. Étkezés

A menedékkérők közül szinte mindenki arra panaszkodott, hogy naponta egyszer, ebédidőben kapnak ételmeget, amikor is kiosztják zacskóban a másnapi reggelit és az aznapi vacsorát és a meleg ebédet. Mind a minőségre, mind a mennyiségre sokan panaszkodtak. Az ételek egyáltalán nem alkalmazkodnak a kérelmezők étkezési szokásaihoz (például sokszor van édes tészta és kevészser rizs). Mivel azok a kérelmezők, akik még nem kapták meg a humanitárius tartózkodási engedélyüket, nem tudnak kimenni vásárolni az élelmiszerboltba a rendőrség zaklató igazoltatásai miatt, még azok sem tudják kiegészíteni az étkezésüket, akiknek erre lenne pénze. Gyümölcsöt egyáltalán nem kapnak a kérelmezők, ez csak a Vöröskereszt adományából lehetséges időnként.

- Javasoljuk, hogy biztosítsanak főzési lehetőséget a menedékkérőknek.

VII. Egészségügyi ellátás, higiénia, ruházkodás

A WC és a zuhanyzó konténerekben található, aminek a takarítását menedékkérők végzik, belső foglalkoztatottként. A vizesblokk a látogatás napján tiszta volt. Ugyanakkor többen panaszkodtak arra, hogy nincs mindig elég melegvíz és nem kapnak elegendő tisztálkodószert. A ruhamosás szintén megoldatlan, hiszen a tábor elektromos hálózata nem bírna már el egy-két mosógépet sem.

- Javasoljuk, hogy a Hivatal győződjön meg arról, hogy elegendő melegvíz áll-e rendelkezésre a zuhanyzáshoz és biztosítson elegendő tisztálkodó és mosószert, valamint ruhamosásra és szárításra alkalmas eszközöket.

Az ideiglenes befogadó állomásra naponta jár ki házi orvos. Az egészségügyi ellátáshoz hozzájárul a Magyar Afrika Társaság egy háziorvossal heti három alkalommal és a Baptista Szeretetszolgálat egy folyamatosan a tábor előtt állomásozó mentőautóval.

A menedékkérők közül ketten is mutatták azokat a sérüléseket, amelyeket állításuk szerint a magyar-szerb határon szereztek. A sebeiket a befogadó állomás orvosa látta el, illetve kötözte át. Az egyik menedékkérőnek fejsérülése volt, a másíknak hosszú, mély összevarrt seb volt a lábán. Noha a menedékkérők azt állították, hogy e sebesüléseket a határzár átkelésekor, a magyar rendőrség intézkedése közben szereztek, büntetőeljárás egyik esetben sem indult, annak ellenére, hogy mindketten arról számoltak be, hogy a rendőrök gumibottal megverték és könnygázzal fújták le őket és kutyákat eresztettek rájuk.

- Javasoljuk, hogy befogadáskor az orvos rögzítse a sérüléseket, azok keletkezésének módját is.

A ruházkodással kapcsolatos problémákat a Vöröskereszt adományából próbálja megoldani a Hivatal, de láthatólag szüksége lenne cipőre és nyári ruházatra is több kérelmezőnek.

- Javasoljuk, hogy a Hivatal biztosítson saját forrásaiból megfelelő ruházatot a kérelmezőknek, vagy szervezzen további ruhaadományokat a szükségletek biztosítása céljából.

VIII. Kapcsolattartás a külvilággal

A befogadó állomáson nincs nyilvános telefon. Az internetkapcsolatot és három asztali számítógépet a Renovabis – Katolikus Ifjúsági Szervezet biztosítja egy buszból. Sajnos sem a sávszélesség, sem a rendelkezésre álló számítógépek száma nem elegendő a befogadó állomás lakóinak létszámához. Sokan panaszkodtak arra, hogy nem tudják családjukkal tartani a kapcsolatot.

- Javasoljuk, hogy a Hivatal biztosítson ingyenes wifi-kapcsolatot a befogadó állomáson, amellyel jelentősen javulna a külvilággal, családtagokkal való kapcsolattartás lehetősége.

IX. További észrevételek

A Bizottság látogatása óta eltelt időben a Bizottság megbízott jogi tanácsadója az alábbi észrevételeket tette:

A menedékkérőknek naponta egy alkalommal, a Ramadán bejövetele óta 16-19 óra között osztják ki az aznapi „ebédet”, vacsorát és másnapi reggelit. Ez a gyakorlat rendkívül problémás, nemcsak azért, mert nem minden kérelmező tartja a Ramadánt, hanem azért is, mert – a korábbi ígérekkel szemben – még mindig nem áll rendelkezésre hűtőszekrény. Az ételeket így a felforrósodott katonai sátrokban kell tárolniuk a kérelmezőknek, ami az étel megromlásához vezethet, egészségügyi kockázatot jelent.

- Javasoljuk, hogy a Hivatal biztosítson hűtőszekrényt a befogadó állomás lakóinak.

Annak ellenére, hogy a humanitárius tartózkodási engedélyek elkészítése és kinyomtatása immár nem csak Győrben, hanem Körmenden is lehetővé vált, az igazolványok kiadása az újonnan érkezett kérelmezők számára továbbra is rendszeresen több napot vesz igénybe. Ez különösen problémás annak fényében, hogy az intézmény környékén és a településen szolgálatot teljesítő rendőrök a beszámolóik alapján rendszeresen, zaklató módon igazoltatják a kérelmezőket, és akinek nincs humanitárius tartózkodási engedélye, azt akarata ellenére visszashállítják a táborba, noha jogszerűen tartózkodik a városban és Magyarországon

- Javasoljuk, hogy a Hivatal tájékoztassa a rendőrséget a menedékkérők jogairól és kezdeményezzen egyeztetést a jogszerű gyakorlat biztosítására.

Budapest, 2016. július 4.

dr. Pardavi Márta
társelnök
Magyar Helsinki Bizottság